

קובץ
דברי תורה
ושיחות קודש

גליון קי"ד

פרשת וישלח

תשפ"ד

ואלה יעמדו על הברכה
בעבור שנדבדו הוצאות הגליון

הרה"ח ר' שמואל ווייסבראד שליט"א
בני ברק
לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו
הבה"ח שמחה בונם הי"ו

הר"ר נפתלי ערליך שליט"א
בארא פארק
לע"נ חמיו הרה"ח ר' אלעזר ב"ר אהרן שלום בראדט ז"ל
גלב"ע כ"א כסלו

ניתן לקבל הגליון

בארא פארק
ביהמ"ד אמשינאווי 4408-15th Ave.
וויליאמסבורג
ביהמ"ד אמשינאווי 144 Rodney st.
מאנסי

ביהמ"ד ווארקע 10 Maple ter.
לעייקוואד
אצל הרה"ח ר' ישראל נתן ברים שליט"א
בארה"ק

ירושלים
אצל הרה"ח ר' זלמן לעווין שליט"א
בני ברק
אצל הרה"ח ר' שלמה לייב לאנדא שליט"א
ביתר
אצל הרה"ח ר' אברהם לאנדא שליט"א
חיפה
אצל הרה"ח ר' ישראל ברודבקר שליט"א
קרית גת
אצל הרה"ח ר' נח גר ווייטראב שליט"א

מזלא טבא וגדא יאה

נשגר בזאת לידיד המכון, מתמכי אורייתא
אהוב למעלה ונחמד למטה
מסור בלו"נ לכל קדשי בית אמשינאווי
ממשפחת אפרתים, בית הלחמי
הרה"ח ר' שמואל ווייסבראד שליט"א
אב"י בעיר בני ברק
לרגל שמחת אירוסיו בנו הב' המצוין שמחה
בונם הי"ו
עב"ג בת הרה"ח ר' שלמה חיים מרגלית הי"ו
יהי רצון שיעלה הזיווג יפה, דורת ישרים
ומבורכים

מכון דברי תורה אמשינאווי

י"ל ע"י מכון דברי תורה – אמשינאווי
כל הזכויות שמורות ©
לתרומות, הנצחות, ולקבלת הגליון
amshinov40@gmail.com

ליל שבת קודש

פרשת וישלה תשפ"א לפ"ק

ובספר רמתים צופים להה"ק ר' שמואל שינאווער מתלמידי הרה"ק הרר"ב מפשיסחא זי"עווער, דיעקב אבינו היה ירא מעשיו משני פנים, הראשון, שלא יהרג בידי עשיו, והב' שלא יצטרך להשלים עמו ולהיות עמו באחווה, כי מכוער הוא לפני יעקב להתחבר עם רשע. ומטעם זה הקפיד יעקב אבינו לקרוא לו בכל הפרשה בלשון 'אדוני', וכל זאת כדי שירגיש ריחוק ממנו.

וזה מאמר הכתוב, הצילני נא מיד אחי מיד עשיו, שביקש מהקב"ה שיצילהו מן האחווה וגם מרשעתו של עשיו. וזהו

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום וגו', הצילני נא מיד אחי מיד עשו וגו'. ובספה"ק קדושת לוי מבאר דעשו רומז ליצר הרע, ועל כן היה בקשת יעקב אבינו, הצילני נא שלא יהיה עשו בגדר של אחי. כי לפעמים בא היצה"ר בדמות שונא, ואז יותר קל להילחם עימו, אך כשבא היצר הרע בדרך של אח, בדרך אחווה ורעות, אזי קשה ביותר להילחם עימו, שכן בדרך זה מסית לעבירה חס ושלום, ולעין האדם מראה כאילו זה מצוה, ובזה מפילו בידו.

עימו כלל, ונפרד ממנו לגמרי, וישב אל הר שעיר. ומכאן נלמד החשיבות להתחבר עם טובים.

*

ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה. הנה בספה"ק נועם אלימלך פרשת אמור מביא על דברי רש"י ז"ל להזהיר גדולים על הקטנים, שבעת שהוא בגדלות המוחין ועוסק בתורה ותפילה כראוי, יחשוב על הזמן שנופל לקטנות המוחין דהיינו בהבלי הזמן, וצריך לקשר עצמו בעת הגדלות בהשם יתברך ברוך הוא עד שיהיה מחשבתו קשורה אף אחר שילך ממנה ההארה, וזהו 'להזהיר גדולים', כשהוא בגדלות, 'על הקטנים', אף על העת שהוא בקטנות.

ועפ"י דבריו הק' מבואר בספרים, שצריך תמיד להיות מוכן לימים החלשים שאף

לשון וירא יעקב ויצר' לו, כדרך שהאדם הוא במקום 'צר' שאינו יכול לנטות לשני הצדדים, כן היה יעקב במקום צר, מחד היה לו הפחד מרציחה ומאידיך פחד מהאחיה, וביקש על שני אלה הענינים יחד, מיד אחי מיד עשיו.

ובשעה שרץ עשיו לקראתו בבחינת אחיה עד שהגיע לדרגה של 'וישקהו', אמרו חז"ל (בראשית רבה ע"ט) שנקוד על וישקהו לגלות לנו שבאמת רצה לנשכו. ודבריהם עמקו בזה מאוד, שמחמת שבאותה שעה באמת היה לב עשיו טוב עימו, על כן הרגיש יעקב בנשיקה זו כמו נשיכה ממש.

וראה במדרש (ע"ט) מלמד שלא בא לנשקו אלא לנשכו ונעשה צוארו של אבינו יעקב של שיש וקהו שיניו של אותו רשע, ע"כ. ונראה לבאר ענין זה שנעשה צוארו כשיש, שזה מורה שלא נגע ולא פגע ביעקב האחיה של עשיו, ולא נתחבר

ופירש הרה"ק רמ"מ זצ"ל שיש עדיפות לכתוב בסופה. שכן זה בא ללמדנו שאף כשיש לו לאדם דבר חשוב לדבר, ויכול לאמרה עתה או לאמרה מאוחר יותר, כל זמן שיכולים לעצור במילים, צריכים לעצור עד קצה היכולת.

ואכן כל עבודתו של הרמ"מ מווארק היה על ידי שתיקה, ובעת שהיה יושב בשולחנו עם חסידיו לא היה מוציא הגה מפיו, אך היתה התעוררות גדולה עד מאד אצל כל חסידיו.

תלמידו הרה"ק בעל תפארת שמואל מאלכסנדר [הוא היה הממשיך של אחיו בעל ישמח ישראל זי"ע] כותב בספרו שישנם ג' דרכים בצדיקים, א' עובד את ה' במעשה, וכל מי שרואה את מעשיו יקח ממנו לעבוד את ה'. וב' שעובד את ה' בדבור, וע"י ששומעים ממנו דברים היוצאים בקדושה וטהרה, מטביים מעשיהם ועושים תשובה. וג' יש צדיק

בעת שאין לו גדלות המוחין ימשיך להיות קשור להשי"ת, לכן תמיד יהא לו שני סוגי לימודים, אחד לימים הגדולים ואחד לימי הקטנות, שאם אין יכול ללמוד גפ"ת יהא לימודים קלים גם בעת שקשה לו להתרכז ואז ילמד משניות ותנ"ך וכדומה. וזהו מרומז כאן בקרא, ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו, והיה המחנה הנשאר לפליטה.

*

יש מורא'דיגע ווארט מהרה"ק רבי מענדעלע מווארק זי"ע שנאמר בתחילת הפרשה ארצה שעיר שדה אדום, ומבאר רש"י שמה שנאמר 'ארצה' הרי זה כאילו נכתב 'לארץ' שעיר, שכל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטל לה הכתוב ה"א בסופה. והקשה דא"כ מה הרווחנו בזה שנכתב ה"א בסופה, יכתוב כרגיל הלמ"ד בתחילתה, ולא יצטרכו ליישב כלום.

ולאהבת ה'. והתפארת שמואל מסיים,
שכל מי שזכה לראות פני הצדיק יסוד
עולם הרה"ק רמ"מ מווארקע, יוכל
להבין שיש מציאות כזאת.

שעובד את ה' במחשבה, וקשור
במחשבתו בדביקות נפלא כל כך עד
שכל מי שרואה את פניו כמלאך אלקים
צבאות, זוכה לתשובה גדולה וליראה

סעודה שלישית

פרשת וישלח תשפ"א לפ"ק

בעצמו אינו כ"כ מושלם, ולכן אין בכוחו להחזירו למוטב, וזהו ויצר לו. והא דשלח דוקא מלאכים ולא שלוחים. מפני שעשו היה בעמקי הקליפות, ויעקב ידע שעשו יכול לרמות אנשים כמ"ש כי ציד בפיו, וממילא היה ירא שאם ישלח אליו אנשים, יצליח עשו לשלוט עליהם ולמשוך אותם אליו, ועל כן שלח לו דווקא מלאכים, שאין להם בחירה.

וכ"ק אַזמו"ר זצלה"ה הוסיף על זה בביאור המשך הכתובים, ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדוני לעשו, והטעם שקרא לו 'אדוני', משום שחשב שמאחר שנמצא עשיו במצב כזה, אולי אי אפשר להצילו רק ע"י כבוד. כמו

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום. וברשי" מלאכים ממש, וביאר אַזמו"ר הרה"ק רבי מנחם זי"ע, דהנה כל אוהב ה' רוצה שיתרבו אוהבי ה', ולכן אחר שחזר יעקב מעבודת הבירורין בחרן, רצה לקרב את אחיו לעבודת השי"ת ולהביאו לידי תשובה. והנה מכל מצוה הנעשית, נברא מזה מלאך, והם אלו המלאכים אשר שלח יעקב אל עשיו, מלאכים שנעשו מכח מצוותיו, ועי"ז רצה לעורר את אחיו לתשובה. ולכן כאשר ראה שלא פעל אצלו כלום, כאב לו שלא היה בכוחו להחזירו למוטב, וזהו דכתיב ויצר לו (אחר שכבר נאמר ויירא יעקב מאור), משום שהוא חשב שזה שעשו אינו חוזר בתשובה, מפני שהוא

אבינו, שאפשר ע"י כבוד יוכל להתקרב לה'.

ובאמת מצינו כזאת בגמ', שעל ידי כבוד אפשר להפריש אדם מן הרע, דאי' (בבא מציעא פה.) שנזדמן רבי למקומו של רבי אלעזר ברבי שמעון, שאל לבני המקום, האם יש לו בן לאותו צדיק, אמרו לו, יש לו בן שהוא חוטא, הביאו לפניו וסמכו לרבי, ומסרו לרבי שמעון בן איסי בן לקוניא אחי אמו ללמדו תורה, בכל יום רצה לחזור לעירו, והיה אומר למקומי אני חוזר. אמר לו, חכם עשאוך, וטלית של זהב פרסו עליך, ורבי קראו לך, ואתה אומר לכפרי אני הולך. ואז נשבע שלא יעזוב עוד את התורה, עיי"ש. הרי שעל ידי קירוב יכולים להציל הרבה.

ועוד הוסיף יעקב לחשוב מחשבות, אולי יש מניעה אחרת שעשו אינו מתקרב לעבודת ה', שמא מפני שחושב שכבר אפסה תקוה, ואף שרואה שעדיין יעקב מעוררו, אך שמא אין יעקב מבין

שמצאנו אצל יתרו שנאמר, אני חותנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה וגו', ופי' רש"י אם אין אתה יוצא בגיני צא בגין אשתך ואם אין אתה יוצא בגין אשתך וכו', ואיתא במדרש (שמו"ר פכ"ז ב) אני הוא שקרבתי ליתרו ולא רחקתיו וכו', ומיד יוצא משה לקראת חותנו אמרו יצא משה ואהרן וכו' עיי"ש, והכוונה בזה, שיתרו רצה שמשה רבינו יכבדו, ומשה רבינו לא הי' יודע מה לעשות אם לכבדו או לא, כי אין לאדם לבקש כבוד לעצמו, ועל זה א"ל הקב"ה תקרבהו ואל תרחקהו וכו', מפני שיש כמה בחינות באנשים ויש כאלו שצריכים קירוב לשם שמים, ויתרו הי' בבחינה זו, שכן לא הניח עבודה זרה שלא עבדו, וראה בעצמו שלא יהא יכול להתקרב אל ה', אא"כ יקרבוהו ויתנו לו כבוד. ולכן הזהיר הקב"ה למשה, תקרבהו ואל תרחקהו, שהוא צריך לכבוד, כדי שיוכל להתרחק מן הרע. וזהו נמי מה שנאמר כאן, כה תאמר לך לאדוני לעשו, שחשב יעקב

כנגדך, ואעפ"כ כתיב ויפול על צואריו וישקו וברש"י אמר רשב"י הלכה הוא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה פעם ונשקו בכל לבו, וצ"ב דהא זה סותר את עצמו, והביאור בזה הוא, אע"פ שעשו שונא ליעקב, אך אחר כל הכוחות הגדולים והנוראים שעשה יעקב להחזירו בתשובה, פעל לאותה שעה, ולא היה אפשר לבטלם לגמרי.

יה"ר שנזכה לתשובה שלימה ולגאולה שלימה בב"א.

כלל את עומק הקליפה שעשו נמצא בו, ועל זה שלח לו יעקב לאמר, אם אתה חושב שאחר כל החטאים שעשית אי אפשר עוד לשוב בתשובה, תדע לך, עם לבן גרתי, ואתה יכול להאמין לי שאני יודע עד כמה יכולים ליפול, ואעפ"כ יכולים לשוב בתשובה, כי הרי הייתי שם שנים רבות, כמ"ש ואחר עד עתה, ובוודאי יכולים עוד לשוב על הכל.

וישובו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו, שהוא נשאר עשו, וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו שהוא מביא עמו כל הס"א להלחם

לפני ברהמ"ן

והנה מצינו להרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זצ"ל שנתן משל לסוחר העומד בדוכנו ביומא דשוקא, ובא גב אחד אל החנות וחטף חפץ אחד וברח, אם הסוחר פיקח הוא, מבין לכל

פעם ביקש אחד מכ"ק אזמור"ר זצללה"ה תיקון לאיזה ענין, ענה לו, 'פארגעס', וכאשר הלה התחנן וביקש בכל זאת איזה תיקון, ענה לו: די תיקון איז פארגעסין, עכל"ק.

להזהר מכאן ולהבא, שלא יקלקל עוד חלילה. ויוסיף בתורה ותפילה ותשובה בשמחה ודחיות, וממילא יתוקן מה שעבר.

ועפי"ז פירש אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה, שבשעה שהיצר תופס מחנה אחת, אל ירדוף אחריו אלא ישמור מאד, שלא יפול המחנה השנית, ועל ידי עצה זו ישאר לפליטה.

מעשיהם, שאם ירדוף אחריו, בין כך יבואו כל החבורה של שותפי הגנב אל החנות ויבזזו את הכל. על כן גומר בדעתו יהי לו אשר חטף, ואינו רודף אחריו, ושומר את החנות מכאן ולהבא, ונושא ונותן עד שיתמלא ההיזק בכפלי כפלים. והנמשל מובן, שלא יתעקש אדם לדאוג ולהתעצב על מכשול חלילה. כי זה העצבות היא עצת היצר, להפילו ולהכשילו יותר ח"ו. רק העיקר

ליל שבת קודש

פרשת וישלח תשפ"ב לפ"ק

קטנות, כי יש לכל איש ישראל להשיג בוושה והכנעה גדולה, כאשר רואה חסדי השי"ת שעוושה עימו לפניו משורת הדין. והאמת כי זהו תכלית חסדי השי"ת שישג האדם הכנעה ע"י החסדים.

*

עם לבן גרתי, פירש רש"י ותרי"ג מצות שמרתי. ובקדושת לוי (בשם אביו) שהודיע לו זאת ששמר תרי"ג מצוות, כדי שלא יאמר דמהאי טעמא לא נתקיימו מחמת שלא שמר התורה, והברכות לא נתנו לו רק על מנת שיקיים התורה כפי שנאמר בפרשת תולדות

משוך חסדך ליודעך אל קנא ונוקם (זמירות שבת). ולכאורה הרי חסד אינו בא ממידת קנא ונוקם, וביאר בזה המגיד **ממעזריטש זי"ע** (שהשבוע יומא דהילולא דיליה) שכשרוצה הקב"ה להעניש את האדם אזי מענישו בזה שמרוממו ומנשאו ומושך עליו חסדים ובדרך זה יתבייש מאוד, ויהיה קשה לו יותר מכל העונשים, כי יאמר אוי לי מה שעשיתי לפני מלך רחום וחנון. וזה מה שאנו מבקשים שימשוך חסד, כשצריך לקנאות ולהעניש, ובזה יתוקן הדבר.

בשפת אמת (תול"ד) ביאר בדרך זה הפסוק בפרשה, קטונתי מכל החסדים. שמכל החסד וטוב שעשה עמו השיג

אבל פנימותו הוא לגמרי טוב, כי אין רוצה להחטיא לבר ישראל, כי נברא רק להקשות ההליכה בדרך טובה, אך התכלית הוא בכדי שיתחזקו עליו, ולהפר עצתו ולקלקל מחשבתו.

והנה בימי יעקב, נבעו מצפוניו, כלומר נתגלה סודו, כי כאשר נאבק עמו השר וירא כי לא יכול לו, ויאמר שלחני שכן הגיע זמני לומר שירה, אז נתגלה תכלית כוונת בריאתו, כי חפץ בטוב האדם ושמח באמת בזה, וכמו שברך את יעקב ורצה לומר שירה. וזהו שאמר איך נחפשו עשו נבעו מצפוניו, כלומר עתה נתגלה הפנימות.

בפסוק (כו, מ) והיה כאשר תריד כו', לזה שלח לו שתרי"ג מצות שמרתי ואף על פי כן לא נתקיימו בי הברכות, אף על פי ששמרתי התורה, אם כן אין לך לנטור שנאה על הברכות.

*

בהפטורה בפרשת השבוע, 'איך נחפשו עשו נבעו מצפוניו', והוא בספר עובדיה המדבר מענין סופו של אדם. ובעבודת ישראל ביאר, אדם רומז לשר של עשו, וכאן נתגלה לנו מהו פנימותו, כי הגם שנדמה לנו כי היצה"ר הוא השטן, ונראה שמנסה להסיט האדם מדרך הישר, מכל מקום זה רק בחיצונותו.

קידושא רבא

פרשת וישלח תשפ"ב לפ"ק

הילולת מרן הרה"ק רבי מנחם זי"ע

שמים, ועל דבר שנעשה לגמרי לשם שמים אין לפחד כלל, עכתד"ק.

*

והי' המחנה הנשאר לפליטה. פי' רש"י בע"כ כי אלחם עמו, וצ"ב האיך היה יעקב אבינו בטוח שינצח במלחמה, וכי אם נלחם בוודאי ינצח במחנה השני, ומהיכן ידע כן, וביאר כ"ק אזמור' זצלה"ה עפ"ד רש"י לקמן על הפסוק ואתה אמרת היטב איטיב עמך, 'היטב' בזכותך 'ואטיב' בזכות אבותיך, ע"כ. ולזה יש לאמר, דמחנה אחת היה בזכותו, ומחנה אחת הלך בזכות אבות,

ויאמר יעקב אל שמעון ולוי עכרתם אותי להבאישני וגו'. וברש"י שיעקב אמר שאין דעתו צלולה עכשיו, שכן הכניסו אותו לכלל סכנה עם יושבי הסביבה, ועל זה אמרו שמעון ולוי, הכזונה יעשה את אחותנו. ולכאורה קשה מהו התשובה בזה, וכי יעקב לא ידע את זה, הרי בכל זאת סבר שזה דבר סכנה, אלא ביאר בעל ההילולא אא"ז הרה"ק רבי מנחם זי"ע שחשש עד עתה שמא לא היה לגמרי לש"ש, אך אחר ששמע מהם את ה'קאך' הכזונה יעשה את אחותינו, הבין שהיה לגמרי לשם

זכות בעל ההילולא יגן עלינו ועל כל
ישראל להוושע בכל הענינים בגשמיות
ורוחניות.

ולזה על המחנה שהלך בזכותו, לא ידע
מה יעלה בגורלם, שבזכותו לא היה
בטוח. אך המחנה שהלך בזכות אבותיו
ידע שבוודאי ינצלו, שכן מובטחים הם
בזכות אבות, וזה שאמר והיה המחנה
הנשאר לפליטה, בעל כרחו.

סעודה שלישית

פרשת וישלח תשפ"ב לפ"ק

הילולת מרן הרה"ק רבי מנחם זי"ע

לעבודת ה', הכלל בזה הוא, שבתחילת התקרבות האדם לה', כשיצר הרע מתגבר עליו, אי אפשר לעשות הכל בשלימות לשמה, וצריך לענות לו שאכן 'לעבדך ליעקב', אך 'מנחה היא שלוחה לאדוני לעשו', שבאמצעות המעשים טובים יגיע לו הנאה בעולם הזה, שיהא אדם חשוב וכדומה, וזה ירגיע את היצר הרע, שלא לקטרג אותו על דבקתו בה', ואחר כך כשכבר מדבק עצמו בה', אז עבודתו צריך להיות רק לעשות נחת רוח ליוצרו ולא לטובת עולם הזה.

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום. מפרשה זו נלמדת ההתייחסות לעשיו וליצר הרע, במשך כל שנות הגלות עד ארצה שעיר שדה אדום, שזה התקופה של ועלו מושיעים להר ציון לשפוט את הר עשיו, וכבר מצינו במדרשים כמה דברים שלומדים מפרשה זו לדורות.

ובקדושת לוי והיה כי יפגשך עשו וגו' הכוונה שיפגוש בך היצר הרע שמכונה בשם עשו, ושאלך למי אתה וכו' ואנה תלך, היינו ששואל מה השייכות שלך

ויכול ללמוד לשמה ללא יגיעה אלא כמעייין המתגבר, שזהו תכלית האמיתית. **ובתולדות יעקב יוסף** (פרשת פקודי), שדוקא מי שכבר נמצא בתוך העבודה, הוא צריך להיזהר שיהא הכל לשמה, אבל אנשים פשוטים דוקא ע"י פניות הם מתקרבים לה', וזה נרמז שב'שולי' המעיל, עשו פעמון ורימון, שע"י הפעמון שרומז שעושה המצוות בגלוי ומשמיע קול, שהוא בבחינת שלא לשמה, זה יביאו לידי רימון, היינו להיות מלאים מצוות כרימון, עכל"ק. ובזה אפשר לפרש הפסוק, ונשמע קולו 'בבואו' אל הקודש, דהיינו שבתחילת בואו אל העבודה יעשה באופן שיהא נשמע קולו, בבחינת הפעמון שהוא שלא לשמה.

וכן הוא **בצוואת הריב"ש** שקודם שיבוא למדריגה גדולה צריך לעשות

ובדגל **מחנה אפרים** מצינו ענין דומה, עה"פ וישם את השפחות ראשונה וגו' ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים, ואמר בשם הרה"ק ר' **נחמן הארדענקער** (המובא בתוי"ט) ש'שפחה' היינו בחינת שלא לשמה, וזהו שנאמר 'בא נא אל שפחתי אולי אבנה ממנה' שלפעמים אפשר לגדול רק על ידי שלא לשמה, עיי"ש. וזה יש לומר שמרומז כאן, וישם את השפחות ראשונה, כי היה ירא מעשו, וזה רמז שירא גם מן היצר הרע שהוא עשו, שאינו מניחו לעשות תיכף לשמה, לכך צריך בתחלה לעסוק בה שלא לשמה, אף שהוא בחינת שפחה. ואח"כ שם את לאה, מלשון עייף ויגע, היינו שמגיע לדרגה שלומד לשמה אבל על ידי יגיעה, ואת רחל ויוסף אחרונים, היינו אחר כך עוזר לו השי"ת שמקבל טעם

בחלוקת היין

לחיים, אי' במדרש (בחוקותי לו, ג) שהצדיקים צריכים להשאיר זכותם לבני בניהם. בתפארת שמואל מפרש עפי"ז מאמר הכתוב (תהלים ק"ג) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו, היראים מבקשים מהקב"ה במידת החסד מתנת חיים, ולכן עושה עימהם הקב"ה חסד וחנינה כבקשתם, וצדקתו, היינו השכר על צדקתם, נשאר לבני בנים, עכל"ק. יעזור השי"ת שנתברך בזכות בעל ההילולא ברפואות וישועות לנו ולכל ישראל אמן.

מעשיו בגלוי ואף שלא לשמה, שאם יסתיר מעשיו בתחילת העבודה, בזה אפשר שיגרם שימשך אחר העולם ו'מתוך לשמה' יבא שלא לשמה.

כ"ק אזמו"ר וצללה"ה היה חוזר פעמים רבות על מימרא בשם זקינו בעל ההילולא הרה"ק רבי מנחם זי"ע, ביזוד מיטעלע יארן האט עהר געהאמעוועט מי'זאל נישט גיין צו הויך, אלא בהדרגה, שאם לא כן יפול הנופל ממנו, ואשר על כן צריך להתחיל שלא לשמה, וימשיך לעלות מעלה, עד שיבוא לעבוד את ה' מתוך שמחה ורצון לשם שמים. יה"ר שנוכה לעבוד את ה', ולהיגאל גאולת עולם במהרה ברחמים אמן.

ליל שבת קודש

פרשת וישלח תשפ"ג לפ"ק

הילולת מרן הרה"ק רבי מנחם זי"ע

כמו שאיתא בגמ' (מכות י, א) דשם שכיחי רוצחים.

ונוכל לפרש דלכך עסק יעקב אבינו מיד בהמשכת קדושת שבת, שבזה אפשר לתקן את כל עניני החטאים, כי ענין תחומין בשבת הוא שלא להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, וענין רשות היחיד הוא רשותו של הקב"ה, יחידו של עולם, כדמצינו במדרש (בראשית יא, ה) שטורנוסרופוס הרשע שאל את רבי עקיבא אם כדברין שהקב"ה מכבד את השבת וכו' אל יוריד בה גשמים, אמר לו תיפח רוחיה

ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען בבואו מפרדן ארם ויחן את פני העיר. ובמדרש (עט, ו) ויחן את פני העיר, נכנס בערב שבת עם דמדומי חמה מבעוד יום, וקבע תחומין מבעוד יום, הרי זה אומר ששמר יעקב את השבת וכו'.

והנה אי' בספה"ק (ראה ר"צ קדושת שבת ד') דשָׁקָם מקום מוכן לג' ראשי העבירות, עבודה זרה, כמו שנאמר הסירו אלהי הנכר ואח"כ טמנס תחת האלה אשר עם שכם, וכן מעשה דינה הוא ענין גילוי עריות, ושפיכות דמים

ר' יוסי בר חלפתא אמר, אברהם שאין כתוב בו שמירת שבת, ירש את העולם במדה, שנאמר (בראשית יב) קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה וגו', אבל יעקב שכתוב בו שמירת שבת, שנאמר (שם לג) ויחן את פני העיר, נכנס עם דמדומי חמה וקבעתחומין מבעוד יום, ירש את העולם שלא במדה, שנאמר (שם כח) והיה זרעך כעפר הארץ וגו'.

*

בעבודת ישראל מביא דבר נפלא בשם **חכם אחד** על דברי **המדרש** (עת, א) שהמלאך אמר ליעקב הגיע זמני לומר שירה, וביאר דכל מלאך אומר שירה בזמן אשר מצליח לגמור התפקיד שלמענה נברא, כגון מלאך מיכאל אחר שמלמד זכות על ישראל, אזי אומר שירה. והנה שרו של עשו הוא היצה"ר

דהוא גברא, אמשול לך משל לשנים שהיו דרין בחצר אחת אם אין זה נותן עירוב וזה נותן עירוב שמא מותרין לטלטל בחצר, אבל אם היה אחד דר בחצר הרי הוא מותר בכל החצר כולה, אף כאן הקב"ה לפי שאין רשות אחרת עמו וכל העולם כולו שלו מותר בכל עולם כולו.

הרי לנו שמצד הקב"ה כל העולם הוא רשות היחיד ואנו צריכים לגלות את ה' בכל מקום, וזה ענין השבת להישאר ברשות היחיד, ולא להיכנס לעולם של פירוד, כאילו יש דבר אחר מלבד הקב"ה, שכן אף כוחות הרע המזה רק לנסיון, ועיקר המטרה שלהם שיוכלו לגלות את ה' גם שם, ומעתה כיון שגילה יעקב אבינו את הקב"ה בכל מקום, לכן זכה לנחלה בלי מיצרים, כדאי' **במדרש** (שם יא, ז) ר' יוחנן בשם

הוא השטן נברא להסית את האדם ולהביאו לידי נסיון, כדי שהאדם יתחזק וילחום כנגדו ויכבוש אותו, וזה תכלית בריאתו, ולכן הגם שמפתה את האדם, מכל מקום אין חפצו ברשעים המקשיבים לקולו, אלא הוא מחויב לעשות פעולתו להביא האדם לידי נסיון. ולכן כשהיצה"ר מפתה את האדם, ולא יכול לו, אזי נעשה נחת רוח להשי"ת, ואז גם היצה"ר מקבל שכר טוב כיון שהוא זה שגרם את הנחת רוח. ומעתה, מלאך זה שרו של עשו, עדיין לא אמר שירה, כי מיום שנברא, עדיין לא היה מי שכבשו לגמרי כמו יעקב אבינו, כי יעקב בקדושתו נצח אותו, לגמרי. כמו שכתוב וירא כי לא יכול לו, ולכן רק עתה הגיע זמנו לומר שירה, עכד"ק.

וזהו תפקידו של איש ישראל, שיהא לו יצר ויתגבר עליו, וכמובא בספה"ק עה"פ (שמות כ, יח) ויעמד העם מרחוק 'ומשה נגש אל הערפל, אשר שם האלקים', כי עיקר השגת האלוקות הוא בעת התגברות על הערפל, הבא לנסות את האדם.

ובספר **רמתיים צופים**, שהוא מקור נאמן לתורתו של פשיסחא, שכן ה'קול שמחה' הוא בעיקר דברי תורה עמוקים שנכתבו על שולחנו של הרבי ר' בונם על ידי תלמידו ה"ה"ק ר' **זושא פלאצקער**, אך הרמתיים צופים נכתב על ידי ה"ה"ק ר' **שמואל שינאווער**, הוא רשם הרבה עובדות מכלי ראשון שראה במו עיניו, מהרבי רבי בונים ומעוד כמה צדיקים, והם דברים נפלאים המעוררים ליראת שמים.

שנאמר 'כי שרית' וגו', כי בזה זכה לשם זה.

*

במדרש (עה, ב) רואים שזה טענה נגד יעקב אבינו שהכניע עצמו לעשו, וכדברי המדרש, אמר לו הקב"ה, עשו לדרכו היה מהלך, ואתה משלח אצלו ואומר לו כה אמר 'עבדך' יעקב וכו'. והמדרש מוסיף ואומר, כמעין נרפש וכמקור משחת כך צדיק ממיט עצמו לפני רשע, היינו שגנאי הוא לצדיק להכנע לפני רשע, נח לוכן מביא משל לארכי-לסטים שהיה ישן בפרשת דרכים, עבר אחד והתחיל לעוררו ואמר קום לך שיש כאן שודדים, וקם זה ושדד אותו, א"ל דמך הוה ועוררתני, הייתי ישן ועוררת אותי, כך אמר לו הקב"ה,

ושם (מערכת הרבי ר' בונם אות ד'), מביא ששמע מהרבי, ששרו של עשו אמר ליעקב, למה זה תשאל לשמי וגו', ולכאורה למה המלאך יכול לשאול לשמו של יעקב, ומאידך המלאך אינו רוצה לענות מה שמו, אך כוונת הדברים, כי כשתספור מנין 'יעקב' יחד עם תיבת 'שטן' הרי זה בגימטריא 'ישראל'. וזה שאמר לו המלאך למה זה תשאל לשמי. הלא אתה בעצמך יודע מכח שקראתי לך שם ישראל, אחרי שנקראת עד היום בשם יעקב, הרי תוכל להבין לבד את שמי.

ונראה דיש כאן רמז עמוק, ולא גימטריא בלבד, ואולי בא לומר, שכדי שיוכל להיקרא בשם ישראל, זה הוא רק אחר שהתאבק עם יצרו והתגבר עליו, אז הוא ראוי לתואר ישראל. וזהו

הדברים, ותוכן הביאור היה שיש ד' דרכים בלימוד התורה וסימנך פרד"ס, והם כנגד ד' עולמות, ולכן חילק שעל פי דרך הפְּשֻט אכן לא היה כראוי מה שהלך אצל עשיו, אך על פי פנימיות הענינים נעשה בזה תיקון גדול, ולכן המדרש מיירי לענין הפשט והזוה"ק לענין פנימיות הדברים, וע' בספר הזכות שהאריך בזה.

והבט וראה **בישמח ישראל** איך שביאר את הענינים, שכן המדרש מביא בזה את הפסוק מחזיק באזני כלב עובר, מתעבר על ריב לא לו (משלי כו, יז), והנה נודע מהזוה"ק, שכל עבודתו של יעקב היה כיון שרצה להשאיר אז זכותיו לבניו אחריו, שכל התפילות שלו הי' רק למען להשאיר לנו זכות וקיום בגלותנו. וכן מבואר גם במדרש, אם יבא עשו אל המחנה האחת אלו אחינו שבדרום, והי' המחנה הנשאר, אלו אחינו שבגולה.

לדרכו היה מהלך, ואתה משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב.

ומאידך **בזוה"ק** (קסו, ב) החשיב מאד את דרכו של יעקב, איך שהכניע עצמו בחכמה לפני עשו, כי יעקב השפיל את רוחו לפני עשו, כדי שאחר כך יהיה עשו עבד לו, וישלוט עליו ויתקיים בו יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים וכו', בוא וראה, משום שידע יעקב שהוא צריך לו עתה, הפך לפניו לנקלות, ויותר חכמה עשה בזה מכל מה שעשה מעולם נגד עשו, ואלו הרגיש עשו בחכמה זו היה הורג את עצמו שלא יבא לזה, עיי"ש.

והנה פעם היה **אא"ז הרה"ק רבי יעקב דוד זי"ע**, בשבת קודש פרשת וישלח אצל **החידושי הרי"ם**, ושמע ממנו ביאור בזה הסתירה בין המדרש לזוה"ק, ונתלהב אא"ז מאד מעומק

שזה 'דורו של שמד', וביאר את הדברים, דכתיב מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו וגו', **והמגיד מקאזניץ זי"ע** פירש, דאף מי שעולה בהר ה', עדיין צריך בקשה של 'ומי יקום' היינו שיהא קיום לצדקות האדם, ולא יקבל שינויים אף תחת נסיונות, וזה עבודה של מידת נצח, ובמידה זו פגם שרו של עשו, וזה הכוונה בזה שהיה יעקב אבינו צולע על ירכו, היינו שפגע בו כך שלא היתה לו עמידה, בבחינת 'מי יקום'. ואכן זהו הענין של הנסיונות של דורו של שמד, שימסרו נפשם ולא יקבלו שינוי באמונתם מחמת הנסיון, ובזה תקנו מידת נצח.

ובספר **עבודת יששכר** (וועלברוז) מקשה מאי הוא דכתיב ויותר יעקב לבדו, הלא הקב"ה הבטיחו. והנה אנכי עמך וגו'. מהיכן בא ההעזה לשרו של עשו להגור

והן אמת שלפי דברי המדרש נחשב ליעקב אע"ה לנדוד פגם שהשתחוה לעשו אבל לדורות האחרונים הרי זה טובה גדולה, לחיותנו כהיום הזה וליתן לנו שארית. וזה כוונת המדרש מחזיק באזני כלב מתעבר על ריב לא לו, היינו שזה לא היה בשבילו רק בשביל בניו. וזה יוכל להיות כוונת **המדרש לקמן** (עת, יא) והוא עבר לפניהם אמר טב דיגע בי ולא בהון. כאב הרחמן האומר מוטב דיגע בי, שיחשוב לי לפגם, אך ורק שלא יגע בהון, וישארו בניו לפליטה גדולה.

*

איתא **מהאבני נזר דמבואר בספרי קבלה**, דענין הנגיעה בכף הירך, הוא שעשה פגם במידת 'נצח', ואף שלא נפגם יעקב בעצמו, אך כדברי המדרש, פגע בצדיקים העתידים לצאת ממנו

עצבות שיחשוב שאכן אינו ראוי להתפלל לפני הבורא ובכך יפסיק הילוכו בעבודת ה', אך כלל גדול בעבודת הבורא, ולא ישגיח כלל על דבר פשע, המה החטאים שנכשל בהם ר"ל רק ימשיך בדרכו, ויתחזק בכל היכולת, ואל יעמוד ל עמדו אפילו שעה אחת, רק להיות תמיד בבחינת 'הולך'. ואכן כן עשה יעקב שהתחזק במלחמתו עם שרו של עשו. ואף שהרגיש חבלתו של עשו, המשיך ללכת בדרכי ה', ולכן הושיע לו ה' ויזרח לו שמש ישועתו ונתרפא מצלעתו.

*

על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. ובדעת זקנים מבעלי התוספות מבארים הקשר בין אי אכילת הגיד למאבק עם שרו של עשו, שהיא לזכרון הנס' שניצל יעקב מן המלאך, שלא נגע

מתניו להתאבק עם יעקב אבינו, ונראה לפרש ברמז, דאחר שהקב"ה הצילו מבית לבן, התחיל יעקב לחשוב על גדול החסדים שעשה עמו הקב"ה, לפיכך סבר יעקב שכבר שאין לו עוד שום זכות אצל הקב"ה, וזהו שאמר קטונתי מכל החסדים וגו', וזהו 'ויותר יעקב לבדו', כלומר שכן היה בלבו ובמחשבתו, אך זה נכון ויפה, רק כדי לקבל את כל הבא עליו באהבה, אבל בענין עבודת ה' צריך שיחשוב שיש בקרבו חלק אלקי ממעל, ויאמין שהבורא ית' מרחם על בריותיו, ואף כשאינו ראוי לכך לפי מעשיו.

אך שרו של עשו חשב שיעקב אבינו הגיע לידי עצבות, כי נשאר לבדו ועל ידי זה נחלש מעבודתו, על כן התחיל להתאבק עמו, וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו, שהיא אצל הרגל, שהכוונה בזה היא, וניסה לקררו ולהביאו לידי

המצוה שתהיה לזכרון, יעמדו באמונתם ובצדקתם לעולם עכ"ל. ומכלל דבריו למדנו רמז, שכאשר מצער היצר הרע לאחד מישראל ומפילו ברשתו, אל יפול ברוחו ויתחזק כי לבסוף יזרח השמש ויתרפא מצלעתו.

מסופר שפעם היה עני שעבד בטיט לפרנסתו ופעם אחת חפר ומצא יהלום יקר ערך, הלך למומחה עירו לבדוק את היהלום, ההוא אמר שזה יקר עד מאד עד שאין מי בעיר שיקנה דבר כזה יקר, ועל כן הציע לו שיסע ללאנדאן הבירה, שם יש אנשים עשירים שיקנו ממנו היהלום בכסף מלא, מחמת היותו עני לא היה לו ממון לנסיעה זו, ומכר את כל אשר לו עד שהגיע לעיר הנמל שבו הספינות יוצאות, אך שם אזלה כספו, ואין בידו כסף לנסיעה, והנה לפניו ספינה גדולה יוצאת ללאנדאן, נפל

בו אלא בכף יריכו ולא הרגו. ועוד פירש, כיון שעשו בני ישראל שלא כהוגן, שהניחו ליעקב ללכת יחידי בלא לוייה, ועל כן נתקל בשרו של עשו, ולכן נחשב שהוזק על ידם, ועל כן אסר להם הקב"ה גיד הנשה כדי שיהיו זהירין במצות לוייה עיי"ש. ובזוה"ק כתב שגיד הנשה מלשון שכחה, שהאוכלו שוכח את ה', ועיין באור החיים הק' שביאר בדומה, כיון ששלט בו הקליפה, היא נטמאה ואסרה הבורא.

אך בספר החינוך (מצוה ג') הביא דבר נפלא, שעל ידי מצות גיד הנשה נזכור, שכמו שאמרו חז"ל שאחר שנגע שרו של עשו בכף יריכו, זרח לו השמש ונתרפא מצלעתו. כן היא רמז לישראל, שאף על פי שיסבלו צרות מיד בני עשו, שיהיו בטוחים שלא יאבדו, ויבוא להם גואל. ובזכרם תמיד ענין זה על יד

לאנדאן נראה באופק, ניגש אליו רב החובל והציע לו עיסקא, שכיון שאסור לו למכור סחורתו כאן, הרי שהוא יהיה נציגו למכור את הסחורה במקום זה, ועל כך יקבל מחצית הרווח בשכרו, מיד חתם על העיסקא, והצליח במסחרו והגיע הידיעה שרב החובל מת, ובין רגע נעשה בחזרה עשיר, יותר משוויות היהלום שהיה בידו. הרי לנו רמז מוסר שאל יפול האדם בדעתו, כי אז יאבד הכל, אלא ימשיך ללכת הלאה, ולבסוף יזרח לו השמש, ויראה שהטיב בזה שהמשיך להתחזק.

*

בעל ההילולא הרה"ק רבי מנחם זי"ע, היה דרכו במתינות גדולה אך ב' פעמים היה 'צוקאכט', וב' הפעמים היו בערב יום כיפור "איינמאל אין די מיטעלע יארן און איינמאל בסוף ימיו" פעם

בדעתו רעיון והלך אל רב החובל והראה לו את היהלום הענק, תיכף ומיד העלהו על הספינה, והבין שעשיר גדול לפניו ואין צריך לבקש דמי הנסיעה, כי איתו יוכל לעשות עסקים גדולים מאד, רב החובל דאג לכל צרכיו בשפע, והנה יום אחד באמצע סעודתו הוציא את היהלום והניחו על השולחן והתבונן בו בהנאה מרובה, תוך כדי כך נמנם ונכנס המשרת שלא ידע על דבר היהלום, והוריד את המפה מהשולחן על כל תכולתה כולל היהלום הגדול, וזרקו לים. לפתע התעורר וראה שאין את היהלום ברגע הראשון נחרד, ורצה לספר לרב החובל את דבר האסון אשר קרהו, אבל מיד חזר בו ועשה חשבון מה יצא לו מזה, הרי רב החובל יוכל לזרוק אותו יחד עם היהלום, ועל כן החליט שישאר שימשיך בכל מעשיו כרגיל, וכן עשה. קרבו הימים והנה

הרבנים שדבר זה הוא נגד דת יהודית תתבטל הגזירה. אך בין רבני ווארשא הי' שם רב אשכנזי שלא רצה לחתום, מאחר והוא בעצמו לא הלך עם זקן. קראו הרבנים אסיפה, והחליטו שבאסיפה הבאה יקראו גם לאותו רב אשכנזי, והאסיפה השניה נקבעה לערב יוהכ"פ.

בנו אא"ז הרה"ק רבי יוסף היה רב באוסטראווע, והיה נוסע בכל שנה ליום הקדוש לשהות בצל אביו באמשינאוו, והרבי היה תמיד מקבל את בני המשפחה בחביבות גדולה, אך הפעם בכניסתם לבית הרבי היה שונה מהרגיל, איידער עם אויסצופרעגען וואס מאכן די קינדער, וואס מאכן די אייניקלעך 'אזוי ווי די אלטע געלאסענע ווארקע דרך'... הרבי היה נראה טרוד ביותר וכלל לא פנה אליהם,

הראשונה היתה כשנכנס לביהמ"ד והיה עני שוכב על התנור און עהר האט געהאט א אויסטערלישע צורה, היינו שנראה משונה, ואף אחד לא קירב אותו, ועל כן הושיבו הרבי לידו, ואמר לה'עולם' געטס א קוק ווי ער זעט אויס און געטס א קוק ווי עטס זעטס אויס' **כ"ק אזמו"ר זצלה"ה** הוסיף ואמר על מעשה זו 'ווייזט אויס ער האט גוט אויסגיזעהן'. וזה היה רק ההתחלה וכך היה עוד כמה ענינים בטיש זה, וכך המשיך הרתיחה עד 'כל נדרי', 'און דערנאך איז ער צוריק אריין אין זיין וועלט'.

מעשה השניה אירע בסוף ימיו בווארשא. בימים ההם יצאה גזירה מטעם המלכות שעל כל אחד לגזוזקנו ומטעם הממשלה התקבלה ידיעה, מיוחדת ליהודים שבאם יחתמו כל

אלא לקח ספר תהילים עם לקוטי זוהר, מקופל באחד הדפים, אשר שם מדובר בענין קדושת הדיקנא, וביקש ממנו שיבוא עמו להאסיפה. מיד עלו למרכבה ויצאו להאסיפה הגדולה.

בשעת האסיפה הי' בעל ההילולא הרבי ר' מנחם זי"ע 'אינגאנצען צוקאכט', וישב על כסאו ליד הרב 'ההוא', והעיד הרה"ק רבי מרדכי יוסף מראדזין, 'איך האב געזעהן ווי ער האט געקאכט, און דער בענקעל האט זיך געווארפען, האב אין געוואוסט אז ס'וועט באלד עפעס פלאצען'. המנהג היה שמי שרצה לדבר באסיפה, היה צריך ליטול 'דאס ווארט' (רשות הדיבור). פתאום קם הרבי, ואמר בתמיהה, 'עטס מיינסט אז איך וועל ווארטען אויף מיין ווארט', ופנה אל הרב ההוא, בקול איום, בנוסח ידוע: "מיין הייליגע בארד ווילסטו

אויסרייסן? ...! כ'וועל דיר אויספליקען! ...!"

הלה נבהל לגמרי, והתעוררות דקדושה אחזה בו, ומיד נטל את העט, וחתם במקום שאמרו לחתום, וכך באה האסיפה אל סיומה. אך הרבי, עוד היה לו דבר מה, הרי צריך לפייס את הרב ההוא, הרבי פנה אליו ברכות, והושיט לו זיגאר חשוב לאות פיוס...

החסידים פנו אח"כ לרבי בתביעה. הרי ממנו עשה הרבי 'בעל תשובה', ומה יהא עמנו? ...

תקופת הסתלקותו היה בעת מלחמת העולם הראשונה, ונתרבו צרות ישראל רבו כמו רבו, ומחמת רוב הצער שנגע לליבו הרחום נחלה עד מאד, פעם הגיע אשה אחת שהיתה לה בן יחיד ונאבדה תוך כדי המלחמה, הרבי לא יכול לעמוד בצערה ואמר, איני יודע איך

וואנט איז אייער הארץ אזוי צוצויגען
 געווארען? ענהו 'פון יודישע צרות'...
 בליל ש"ק שנפטר קידש על היין וביקש
 שיכינו לו כל מאכלי שבת, וכאשר
 הביאו לפניו דגים, טעם מעט, ואח"כ
 צוה שיביאו גם שאר המאכלים, אך
 הגבאים סירבו בתחילה עקב מצבו
 החמור, לבסוף כשהגישו לפניו את
 המאכלים 'האט ער עס נאר
 אנגעטאפט'. ובליל שבת קודש יצאתה
 נשמתו בטהרה, זכותו יגן עלינו.

לעזור, אך זאת אוכל לומר נאמנה,
 שהצער נוגע בי כמו 'א אייגען קינד'
 ונפל מתעלה.
 על מיטת חליו אמר, שאם רק היה
 שומע שנהיה טוב לבני ישראל 'סזאל
 נאר ווערן לעכטיג, בין איך שוין
 געזונט'. וכן היה מעשה, שאיזה ימים
 קודם הסתלקותו קראו לפרופסור גדול
 מהצבא שיבוא לטפל בו, אך למעשה
 הלה לא הגיע עד ליל שבת. כשטפל בו
 שאלו הרופא: "הער ראבינער, פון

סעודה שלישית

פרשת וישלח תשפ"ג לפ"ק

הילולת מרן הרה"ק רבי מנחם זי"ע

בפרשתנו מצינו שיעקב אבינו הכין עצמו למלחמה עם עשיו בג' אופנים, דורון, תפילה ומלחמה, ובשל"ה הק' כתב שגם בזמנינו שייך ג' אופנים אלו, מעשה אבות סימן לבנים, דורון הוא ענין צדקה, ואני בצדק אחזה פניך, לפני שעוסק בעבודת ה' יתן צדקה, והשנית הוא תפילה, להתפלל לה' על כל דבר. ואחר שהכין עצמו בצדקה ותפילה, יכול לצאת למלחמה נגד היצר.

אא"ז בעל ההילולא הרה"ק רבי מנחם זי"ע, הקשה דלפי סדר הפסוקים חזינן שיעקב אבינו הקדים את ענין ההכנה

אחר אמירת לחיים

שמעתי מהרב פיעקארסקי שליט"א, שה' בית ישראל' זי"ע שמע מהבעל הילולא אא"ז הרה"ק רבי מנחם זי"ע, בשם המגיד מקאזניץ זי"ע על מה שאומרים בנוסח הברכה אחר המילה, 'להציל ידידות שארנו משחת וכו'. כלומר שיצילם משחת בעוד שהם ידידים, 'לייז זיי אויס, ווען זיי זענען נאך ידידים'. זכותם יגן עלינו.

*

צרה לא יכול להוציא הגה מפיו, ורק על פניו יכלו לראות את צרת נפשו.

ולכן החל בפעולות מעשיות של הכנה למלחמה, ועל ידי פרטי ההכנות נתעורר מאד להבין גודל הצרה, שידע שחייב להפריד את בניו לשני מחנות, שמא יפלו חלקם בחרבו של עשיו ח"ו, וכדברי המדרש (עה, יג) באותה שעה אמר אבינו יעקב לפני הקב"ה רבונו של עולם כתבת בתורתך, ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד, אם יבא רשע זה וכו' עיי"ש. ואז התפרץ בבכי ונפתח לפניו שערי תפילה. הרי לנו שיש לאדם להביא עצמו לידי תפילה, ולמצוא סיבה להגיע לידי כך.

*

ובענין מלחמה, מצינו דברי קודש מהרבי מלובלין זי"ע, (זאת זכרון) על הפסוק הצילני נא מיד אחי מיד עשיו,

למלחמה קודם לתפילה, כמו שנאמר, ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את העם אשר אתו וגו' לשני מחנות, ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה, הרי לנו ההכנה למלחמה, ורק לאחריו נאמר ענין התפילה, ויאמר יעקב אלקי אבי אברהם וגו' ה' האומר אלי שוב לארץך ולמולדתך ואיטיבה עמך וגו', הצילני נא וגו'. ולכאורה היה צריך מקודם לעסוק בתפילה.

וביאר, שהיה יעקב אבינו בעת ההוא במצב כל כך קשה, שלא היה יכול להביא עצמו לידי תפילה, ולא היה יכול להוציא תיבה מפיו, כדמצינו אצל יוסף הצדיק אבל אשמים אנחנו וגו' אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו, וכדפירשו הצדיקים, שהיה זעקה, שלא יכלו לשמוע אותו, כי מרוב

ובשפת אמת (תרל"ה) מביא בשם זקיני
החידושי הרי"ם, שמה שלימד יעקב את
השלוחים, שאם עשיו ישאלם, למי
אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך, המה
ג' השאלות שנאמרו במשנה מאין באת
ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד
ליתן דין וחשבון, ולכאורה איך בא לידי
עשיו שאלות כאלו, הלוא שאלות אלו
באים מצד הטוב, שכן על ידי זה 'אין
אתה בא לידי עבירה' ואיך שואל כאן
עשיו שאלות אלו, ומבאר החידושי
הרי"ם, שאכן לפעמים היצר הרע שואל
השאלות, אך אין כוונתו שיתחזקו
בעבודת ה', אלא כל מגמתו להביא את
האדם לידי דאגה ועצבות ולשבור את
רוחו שיחשוב שאינו הגון ואינו כדאי,
ויחשוב על העבר, כשלא עבד את ה'
כראוי, וכן יחשוב שאינו יכול לשנות
מעשיו בעתיד.

שביקש יעקב שינצל מיצר הרע, שכן גם
היצה"ר הוא בעל תשובה וחסיד,
ומלמד את האדם לעסוק בחסידות
ותשובה וסיגופים, אך באמת הכל הוא
שלא כרצון הבורא ב"ה, כגון שאומר לו
שמצוה לעשות נקמה בפלוני או למסור
ממונו, ולפעמים אף אומר לעשות
סיגופים, אך אחר יישוב הדעת ורוב
התבוננות, יראה ששורש כוונת היצר
הוא בשביל התפארות וגאווה, ואף
בדברים שהם אכן לשם שמים, ולאדם
אחר אולי זה עבודה טובה, בכל זאת אם
לאיש זה עבודה זו הוא יותר מכוחו, וזה
יגרום לו חולשא ר"ל ויתבטל מעבודת
ה', הרי גם זה מן היצר הרע, נמצא
שהאדם צריך להתבונן אף בתוצאות
של מעשיו, שכן אף אם הפעולות מצד
עצמם נכונות, פעמים אפשר לדאות לפי
התוצאה שאין זה עבודה אצלו.

שה' יגמור בעדינו, שאף אם אני רק מתחיל, ישלים הקב"ה.

נמצא דאף שבדרך כלל צריך לריב עם היצר בפשיטות, להינצל מן הרע, אך כשהיצר בא בערמה, ומציע להתבונן בחשבון נפשו, אזי לפעמים מטרתו לשבור את רוח האדם, ואז צריך לילך נגדו בחזקה, ואל ישתמש כלל במידת הענווה של קטונתי מכל החסדים וגו', ואף אם רואים שיש חסרון בעבודה, צריך להמשיך לעבוד ה', ולסמוך שה' יגמור בעדינו.

יעזור השי"ת שנזכה לעבדו בשמחה ובטהרה, ונזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

ועל כן מלמדינו התורה, שצריכין להתחזק ולהשיב ליצר, 'לעבדך ליעקב', הננו חלק מכלל ישראל שיש להם כח להמשיך בכל אופן, שחביבין המה לפניו ית'. 'מנחה הוא', אכן דבר מועט הוא עבודתי, אך כיון שנעשית בלב נשבר הרי זה חשוב מאד לפני ה', כדמצינו בקרבן מנחה, מי דרכו להתנדב מנחה עני מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו. ועוד זאת יש לטעון, 'לאדוני לעשו', הרי יש לי יצר הרע גדול כמוך, ועל כן בוודאי יש חשיבות גדול לכל חיזוק שהיא, ולכן אף מעט כמו הרבה יחשב, אלו דברי החידושי הרי"ם, ומוסיף השפת אמת מדיליה, 'וגם הנה הוא אחרינו' דקאי על השי"ת,

אחר הברלה

מוצש"ק וישלח תשפ"ב לפ"ק

בשבוע זה היארציט של הרה"ק הרבי רבי בער המגיד ממעזריטש זי"ע, הוא היה הממשיך של הבעש"ט זי"ע, י"א שבתחילה לאחר הסתלקותו של הבעל שם טוב הק', המשיך בנו של הבעש"ט הרה"ק ר' צבי להנהיג את העדה הקדושה. אך אחר כך, הסיר מעליו את אדרתו בה היה לבוש, ומסרו למגיד, ואמר שאביו התגלה לפניו ואמר לו שהנהיגה עברה אליו, למגיד ממעזריטש.

אחד התלמידים מן המקורבים ביותר להמגיד זי"ע. היה רבי אהרן הגדול מקארלין, בשולחנו של המגיד, היה רבי אהרן יושב לימינו, וגם לפניו היו מונחים י"ב חלות, כאשר לפני המגיד. וכן היה המגיד שולח אותו פעמים הרבה לגשת לפני התיבה להיות שליח ציבור.

באחת השנים, בראש השנה כאשר הורה לו המגיד לגשת לעמוד לתפילת שחרית, בטרם פתח לומר 'המלך', פרץ רבי אהרן וגעה בבכיה רבה, מבלי יכולת להירגע. רק לאחר שעה ארוכה הצליח לגבור על בכיו ופתח בתפילה. כאשר נשאל לאחר התפילה לפשר הדבר, השיב כאשר עמדתי

לפתוח ולומר 'המלך', נוכרתי בדברי הגמרא (גיטין נו). מה שנאמר לרבי יוחנן בן זכאי 'אי מלכא אנא, עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי', והדהוד במחשבתי הזעקה, היכן הייתי.

כאשר שב רבי אהרן לעירו לאחר שהייתו הראשונה במעזריטש, שאלו אותו מקורביו, מה השיג במעזריטש שלא היה לו קודם לכן. השיב להם רבי אהרן, כלום, וביאר דבריו, היינו שלמדתי לדעת, שהננו כלום.

ובאמת ענין הביטול ובחינת 'אין' הוא יסוד גדול בתורתו של המגיד. וכידוע מה שמביא הרבי מלובלין בשמו של המגיד, (זכרון זאת לך לך) וז"ל, אין מזל לישראל, מי שמחזיק עצמו ל'אין', יכול להמשיך דברים התלויים במזל, בני חיי ומזוני.

וכן הוא בעבודת ישראל בפרשה שלנו (וישלח), שמביא על הפסוק, ואלה המלכים אשר מלכו וגו', שידוע בשם המגיד הרה"ק הרבי רבי בער זי"ע, כי כל אדם אשר מתנשא רוחו בקרבו לאמר, אני למדן ואני עובד ה', הוא ממלכין דמיתו רח"ל. כדאי' בספרי המקובלים דענין מיתת ז' מלכין קדמאין הי', שהיו מתנשאים ברוחם לאמר, אנא אמלוך, ולא היו יודעים שכל כוחם הוא מן השמים, והתיקון לזה הוא הכנעה וענוה, ולהסתכל מאין באים כל הכוחות וכל החיות, ובוזה ידע כי הכל הוא שפע הבורא ב"ה, ובוזה מחזיר המלוכה להשי"ת.

כ"ק אזמו"ר זצללה"ה סיפר שבנסיעתו האחרונה של זקיננו הרה"ק רבי מנחם זי"ע להרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב, התלווה עימו בנו מרן רבי יוסף זי"ע. לאחר קידוש היום, היה דרכו של הרבי מטשורטקוב, להכנס לחדרו ולספר סיפורי צדיקים, באותו שבת היה שם הרה"ק רבי מנחם עם בנו ר' יוסף זי"ע. וסיפר אז הרה"ק מטשורטקוב, שהמתנגדים התפעלו מאד מגודל דביקותו של זקיננו המגיד ממעזריטש, שכן עמד בתפלה במשך שש שעות רצופות [איני יודע אם הכוונה על שמו"ע, או כל תפילת שחרית], ומיד הוסיף הרה"ק רבי דוד משה, נאר די זעקס שעה? און וואס איז פאר דעם, און וואס איז נאכדעם, און וואס איז אגאנצען טאג, עכל"ק. כלומר ההכנה לתפילה, והשעה לאחר התפילה, מלבד כל היום כולו.

פעם ביושבו עם תלמידיו, אמר המגיד שהוא מרגיש איזה ריח רע, חיפשו ולא מצאו כלום, עד שמצאו מאחורי התנור בביהמ"ד את דאקטער גארדען, (שהיה יהודי רופא גדול, אך רחוק מיהדות ל"ע) שוכב על הארץ בשכרותו, והביאוהו אל הרבי. ושאלו המגיד מה רצונו, אמר שברצונו לשוב בתשובה. אמר לו המגיד שאין לו דרך תשובה בשבילו. אזי אמר, אם כן אלך ואטבע עצמי בנהר, והשיב לו המגיד שאכן אין דרך אחרת לפניו... מיד אחר צאתו מהחדר, צווה המגיד שילכו כמה תלמידים בעקבותיו, וכשיראו שבאו מים עד נפש, יעצרוהו ויביאו אותו אצלו, והנה כאשר החזירו אותו אל המגיד, וזה היה כבר לאחר קבלת מסירות נפש, דיבר עמו בעניני תשובה, עד שנעשה מגדולי תלמידיו.

דרכו של הדאקטער גארדען הי' להתפלל ביער, ופעם שמעו אותו בתפלתו איך שבהגיעו לפסוק "ויברך כל בשר שם קדשו", אמר בלשון שאלה, ויברך 'כל' בשר, כלומר מהו הריבוי בזה, ושוב אמר בניחותא, 'אפילו אזא טריפה שטיקל פלייש ווי איך בק'. גם כן יכול לברך את שם קדשו. כ"ק אזמו"ר זצללה"ה הוסיף, דבזה אפשר לפרש ההמשך 'לעולם ועד' היינו דבכל הדורות בכל המצבים שהי, אפשר לברך שם קדשו.

בשבת קודש פרשת וישלח (שנת תקל"ג) שהיה השבת האחרונה של המגיד בעלמא הדין, אמר לפני החבריא קדישא וישלח יעקב מלאכים אומר רש"י מלאכים ממש, את הממש של המלאכים שלח יעקב לעשו ואילו הרוחניות של המלאכים נשארה עם יעקב, ע"כ. והנה אין איתנו יודע עד מה בעומק כוונותיו הק', אך נראה עפ"י מה דאי' מכמה צדיקים שהצדיק ברום דרגותיו כבר אין רואה כלל את הלבוש החיצוני, רק פנימיות העולמות איך שהקב"ה מחיה את הכל.

זכותו יגן עלינו ועבי"א, א גוטע וואך, א פרייליכער וואך.

אחר הבדלה

מוצש"ק וישלח תשפ"ג לפ"ק

השבוע היארציית של הרה"ק ר' ברוך ממעזבוז זי"ע, היה נכד הבעל שם טוב זי"ע, שכן היה לו בת בשם אָדל, ולה שני בנים, הרה"ק בעל דגל מחנה אפרים והרה"ק רבי ברוך זי"ע.

הרה"ק רבי ברוך ממעזבוז זי"ע פתח פעם את ספר הזוה"ק בעמוד השער ופירש את המילים ספר הזוהר מהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, וכך אמר, ספר הזוהר, די ספר וואס מאכט לעכטיג, מהתנא וואס לערנט אום האלוקי, אלוקות, כלומר שהוא התקשר מאד לספר הזוהר כיון שמכניס אור אלוקי אצל בני ישראל.

הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שלח פעם ב' חסידים למעזבוז וצוה אליהם להתחקות אחר אורחותיו ולהתבונן בהנהגותיו כיון שהיה לו הנהגה של תקיפות, בשונה מצדיקים אחרים, ואמר להם שיבדקו ג' ענינים. אם לומד גמ' עם תוס', והאם הוא שונא בצע, ואם הוא בעל רוח הקודש. המה באו אליו לשבת קודש, אך לא ראו שום דבר מכל הסימנים הללו. ממחרת השבת רצו לילך לדרכם, וכשנכנסו להיפרד ביקש מהם להתעכב אצלו

על פת שחרית, לאכול עמו. וכשבאו לאכול התמצל שרוצה קודם ללמוד דף גמ' עם תוס', ובכך נוכחו בסימן הראשון שאמר להם הבארדיטשובער. כשבא ליטול ידיו, הרגיש שצוררים באלונטית מעות, ועל כן השליכה ממנו ואמר שיש כאן ריח ממון, וכאן נוכחו בסימן השני. בשעת הסעודה בא לאחד מהם מחשבות זרות, ומאד כאב לו שאצל הצדיק יהא לו מחשבות כאלו, ומיד אמר לו רבי ברוך'ל, הנה הרבש"ע כביכול אין לו 'גאָל', על כן יכול לסבול הכל, על כן יכול לסבול ולמחול על העוונות, אבל אני יש לי 'גאָל', ואיני מסוגל לסבול בשולחני כזאת... ועתה אחר הסעודה כבר חזרו עם כל הסימנים...

פעם נסע על הדרך ודיבר עם החסידים ועשה 'ווערטליך', והבעל עגלה שהי' יהודי פשוט, כאשר שמע שהרבי אומר ווערטליך, הצטרף לשיחה ועל כל מה שאמר הרבי הוסיף מדיליה ואמר לרבי עוד דברי צחות, החסידים רימזו לו שישתוק, כי אין כוונת הרבי בדברים כפשוטן, אך הוא לא הבין הרבה והמשיך בשלו, ועל כן רמזו לו שאחר כך יבואו עמו חשבון. לאחר הנסיעה, ביקש הרבי לקרוא לו ושוחח עמו זמן רב, וכשתמהו ושאלוהו מה ראה לקרבו, אמר שבכל הדרך לא הגיע כלל לעצבות, וזהו דבר גדול.

ידוע שהיה מדבר בתוקף ובחריפות, והיה מקלל את הבאים אליו והיה לו בזה עניינים גבוהים, אכן כבר בזהר חדש בפרשת כי תבוא שיש קללות שהם ברכות בשרשן.

ב'משמרת איתמר' להרה"ק מקאנסקיוואלע, בפרשתנו מביא שהרבי מלובלין אמר להרה"ק ר' ברוך, שלא ילך בדרך זו, וכך פירש לו 'ואחות לוטן תמנע', לוטן מלשון לייט, שהוא קללה, אחות מרמז לחכמה כדכתיב 'אמור לחכמה אחותי את', שאף על פי שהקלות הם על פי החכמה וכוונתן לגבוה, תמנע, כדאי שימנע מדרך זו.

אכן כשנסתלק מצאו את הזוהר שלו שהיה פתוח בפרשה של השבוע, ואיתא שם (קפד, א), אית רוגזא ואית רוגזא, אית רוגזא דאיהו מברכא מעילא ומתתא ואקרי ברוך. דהיינו ששמו הי' ברוך.

כ"ק אזמו"ר זצללה"ה סיפר שהרה"ק רבי ברוך אמר שאם בעולם הבא יפסקו לו גיהנם, ילך לשם ויתחיל לומר 'תורה', וממילא יבואו כל הצדיקים לשמוע, וממילא יהיה שם הגן עדן.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל. א גוטע וואך א פרייליכע וואך.

